

Høringsinnspill fra Utdanningsforbundets lokale klubb på Hadeland Videregående Skole

Kjære fylkespolitikere,

I alle forslagene som foreligger fra fylkets hovedutvalg, anbefales musikklinjen og medielinjen ved Hadeland VGS nedlagt. Dette rammer både elever og regionen som helhet hardt, og gir simpelthen ikke mening på dette tidspunktet.

En bitter avskjedspresang

Første poeng er den dårlige timingen for de foreslåtte tiltakene mtp. Gran kommunes uavklarte fylkestilhørighet. Hovedutvalget for utdanning skriver i saksframlegget fra april at «en overgang til Akershus fylkeskommune vil tidligst skje i 2027. En eventuell overgang til Akershus er derfor ikke hensyntatt i denne saken». Dette stiller vi oss uforstående til, spesielt når hovedutvalget i det samme saksframlegget påpeker at «[e]levgrunnet ser ut til å holde seg relativt stabilt de nærmeste årene, større endringer i elevgrunnet forventes å inntreffe fra 2027».¹ Hvordan kan innsparingsbehovet være så stort i denne perioden at det fordrer såpass drastiske og irreversible tiltak, samtidig som elevgrunnet holder seg relativt stabilt?

Tilhørighet til Akershus vil påvirke elevgrunnet for Hadeland VGS med økt tilfang sørfra. Der er ingen skoler per nå langs riksvei 4 mellom Gran og Oslo som tilbyr verken musikklinje eller medielinje. Der er allerede god togforbindelse som går parallelt med riksvei 4: fra Nittedal stasjon tar det ca 41 minutter å ta toget til Gran, mot ca 27 minutter til Oslo S (pluss videre evt. reisevei derfra). Videre er det rimelig å anta at innlemming i Akershus vil styrke kollektivtilbudet for flere elever bosatt i fylket. Allerede utgjør Hadeland VGS et viktig skoletilbud for Akershuskommunene Lunner og Jevnaker, og Akershus har vist tydelig vilje til å bygge ut samarbeidet rundt utdanning i Hadelandsregionen, eksempelvis med den planlagte oppstarten av kombinasjonsklasse på Hadeland VGS fra høsten 2024, som er et samarbeidsprosjekt mellom Innlandet og Akershus.

Hadeland er også en region i vekst, med mye satsing på utbygging av bolig og transport. Eksempler på sentrale boligprosjekter for området inkluderer Gruatoppen på Grua, byggefeltene tilknyttet Sagparken på Harestua, Liåkerfeltet på Lunner, etc. I tillegg til den økte mobiliteten som kommer med utbyggingen av Rv. 4 sørover, med bl.a. plan om fire felts motorvei mellom Grua og Roa nedfelt i Nasjonal transportplan 2025-2036, er det sannsynlig at tilflytting kommer til å ha en positiv påvirkning på elevgrunnet til HVS i tiden fremover. Men det forutsetter at vi har attraktive tilbud til potensielle tilflyttere, som f.eks. et bredt studietilbud på skolene.

¹ [Hovedutvalgets saksframlegg april](#), s. 73-74

Tallene, og forklaringen bak dem

Videre er begrunnelsen hovedutvalget gir for nedleggelsen av musikklinjen og medielinjen tuftet på reduserte elevtall og varierende søkertall, men dette er misvisende uten kontekst: det impliseres at der er lav interesse for disse linjene, som ikke stemmer. Musikklinjen ble nedskalert til ~18 elever per klasse slik at klassene der kunne slås sammen med den lite søkte dramalinjen i fellesfagene, og siden den tid ble dramalinjen avviklet.

For medielinjens del viser elevtallene fra Innlandsstatistikk at linjen hadde 78 elever i 2020, mot 40 i 2023. Dette kan ved første øyekast framstå som en indikator for synkende interesse, men er i realiteten resultat av konkrete innsnevrende tiltak. Medielinjen var opprinnelig en yrkesfaglinje, og var dermed dimensjonert for ca 15 elever per klasse. Fra 2017 ble det besluttet å oppskalere linjen til å fylle studieforbereende-størrelse klasser med ca 30 elever på hvert trinn, og i denne perioden viser elevtallene at klassene fylte kapasiteten uten vansker. Så ble det i 2021 besluttet å nedjustere linjens klasser igjen til ca 15 elever som et effektivitetstiltak, slik at medieklassene kunne slås sammen med klassene på musikklinjen i fellesfagene etter avviklingen av dramalinjen.

Riktignok har vi sett et dypp i søkertallene på musikklinjen siden COVID-pandemiens lockdownperiode, men det er i grunn ingen overraskelse tatt i betraktning restriksjonenes påvirkning på live-virksomheten og usikkerheten dette har medført for utøvende musikere. I en rapport fra tampen av 2021 laget av Ideas2evidence for Music Norway, beskrives en bransje preget av tomme økonomiske reserver hvor konserter er forbundet med høy risiko, og hvor relasjonen til publikum trenger tid for å etableres på nytt.² Dette siste er et interessant poeng ettersom sterke publikumsopplevelser også er viktig for å inspirere elever til å søke seg til musikklinjen. Foruten disse etterdønningene etter pandemien, og de naturlige svingninger i popularitet man kan forvente fra år til år blant alle skolens studietilbud, er der lite grunnlag for å hevde at der er en vedvarende synkende interesse for disse studietilbudene. Tvert imot viser tall fra prøveinntaket i begynnelsen av juni at begge disse linjenes førsteklasse har 15 søkere til skolestart høsten 2024, noe som vitner om sunn oppslutning om studieprogrammene.

Hva disse linjene tilbyr elevene

Et annet poeng hovedutvalget for utdanning trekker frem i sin begrunnelse er at «de som ønsker studiekompetanse har fortsatt to utdanningsprogram å velge mellom på skolen, enten Idrettsfag eller Studiespesialisering»,³ men dette er ikke et godt argument. Det musikklinjen og medielinjen tilbyr er kreativ utfoldelse i skolehverdagen på et helt annet nivå enn andre utdanningsprogram. Det å utelukkende vise til oppnådd studiekompetanse som eksistensgrunnlag for disse linjene er en grov forenkling som overser både elevens motivasjon for å søke på dem og verdien av den unike kompetansen som linjene og deres personale kan tilby.

Disse linjene tilbyr en annerledes skolehverdag. Mange av elevene som søker seg til musikk- eller medielinjen gjør det nettopp fordi de er interesserte i å lære om musikk, samspill, instruksjon og ledelse, foto, grafisk design, lyddesign, m.m., og disse og andre elever føler et

² Jostein Ryssevik, m.fl., [Trender i norsk og internasjonal musikkbransje: En kunnskapsoppsummering](#), (Bergen: Ideas2evidence, 2021), s. 53.

³ [Hovedutvalgets saksframlegg april](#), s. 74

brennende behov for å få utløp for sin kreativitet og skapertrang. Dette er hva disse linjene tilbyr med tett oppfølging og veiledning, og den høye gjennomføringsgraden på disse linjene – høyere enn IFKs målsetting per dags dato – vitner om at det er disse elevene ønsker og trenger.

Mange elever kommer til videregående uten å skråsikkert ha planlagt hele sin akademiske karriere, men likevel med et ønske om studiekompetanse. Disse elevene kan iblant vegre seg litt for å 'binde seg' til det akademisk orienterte studiespesialiserende løpet. Andre elever kan ønske seg studiekompetanse, men likevel være bevisst at de trenger noe variasjon i tillegg til teoritunge fag. Ofte ser vi at disse elevgruppene får en ny giv i møte med kreativt orienterte fag, og opplever glede og mening i skolearbeidet. Det er dermed ikke gitt at disse elevene vil finne seg til rette på de andre linjene som gir studiekompetanse.

Idrettslinjen på HVS er dessuten oversøkt, med 60-70 søkere til 30 studieplasser. Dermed er konkurransen beinhard for å komme inn, og det kreves tett opp mot 50 grunnskolepoeng. I tillegg er det ofte ikke lidenskapen for idrett som stikker seg frem blant elevene som søker seg til de kreative linjene.

Sosiale faktorer spiller også inn. På linjer som musikk og media hvor elevene i så stor grad oppfordres til å uttrykke seg selv kreativt, utvikler det seg ofte en særlig stor takhøyde og aksept for mangfold. Slike klasser blir godt sammensveisede, og oppleves ekstra trygge også av de elevene som ønsker å skille seg ut.

Hva disse elevene kan tilby samfunnet

Det er også et tap for arbeidsmarkedet og lokalmiljøet om disse linjene bygges ned. Hadeland er en region med et yrende kulturliv, og musikk- og medieelever har vært sentrale i å skape oppmerksomhet rundt dette. Musikkelever har jevnlig arrangert konserter og forestillinger, og vært en uvurderlig ressurs ved lokale tilstelninger som f.eks. Potetfestivalen. Medieelever har bl.a. bidratt til å styrke filmmiljøet i fylket, da de jevnlig presterer godt i den årlige mediekonkurransen Gullkua, og har også tatt på seg oppdrag med produksjon og formidling av alt fra lokale forestillinger til NM på skøyter.

På fremtidens arbeidsmarked vil evne til å arbeide kreativt, og forståelse av formidling være svært viktige ferdigheter. Kreativitet kan ikke automatiseres, og produkter skapt med verktøy som kunstig intelligens er uoriginale av natur ettersom de simpelthen gjengir trekk og tendenser i KI-ens treningsdata. Dersom musikk- og medielinjen legges ned, forsvinner et viktig frirom hvor elever får anledning til å styrke slik kreativitet. Det sender også et signal om at slike kreative sysler nedprioriteres og 'ikke går an å drive med'. Dessuten er vi som samfunn tjent med å ha tilgang på bred ekspertise om hvordan medier utvikler seg, og mange røster blant oss som er bevisste hvilke metoder og teknikker som ligger bak falske nyheter og påvirkning fra sosiale medier.

Fra høyere utdanningsinstitusjoner som tilbyr kreative fag hører vi at studentene som søker seg dit bør ha 'hands-on' erfaring med kreative arbeidsmetoder og verktøy fra før. Nettopp dette tilbyr musikk- og medielinjene. Arbeid fra medielinjen kan være et svært godt utgangspunkt for opptaksprøver til f.eks. bachelorstudiet i [animasjon og digital kunst](#), eller [TV-studier](#) ved Høgskolen i Innlandet. Når Innlandet i tillegg kan vise til Norges eneste filmskole på Lillehammer, er det også viktig at vi viderefører kulturen for mediefag i regionen og ivaretar et robust rekrutteringsgrunnlag. Likedan kan arbeid fra musikklinjen være et godt

utgangspunkt for opptaksprøve til f.eks. bachelorstudiet i [musikkformidling](#), også ved Høgskolen i Innlandet, eller utdanninger ved prestisjetunge institusjoner som Norges musikkhøgskole eller Baratt Due.

Mangelen på avklaring volder skade

Allerede før vedtak fattes rammer prosessen disse linjene på kritikkverdig vis. Innlandet fylkeskommune har ikke villet gi tegn om hvorvidt en eventuell nedlegging vil gå gradvis, slik at elever kan fullføre påbegynt løp på skolen, eller om linjene i sin helhet brått vil legges ned. Dermed hersker der nå stor usikkerhet blant elevene som vurderer å søke seg til musikk- eller medielinjen høsten 2024 (for ikke å snakke om lærerne som underviser på linjene).

Juni-tallene fra prøveinntaket viser riktignok som nevnt fullsøkte klasser, men vi kan jo ikke forutse potensielle elevmigrasjoner på tvers av linjer og skoler rundt skolestart. I tillegg opererer fylkene med hver sine separate søkerlister, slik at en søker nært fylkesgrensen kan ha to studietilbud i forskjellige fylker på 'hver sin førsteplass', og kan da ende opp med å velge bort Innlandet.

Det er forståelig at elever vegrer seg for å binde seg til et studieprogram på en skole hvor det er fare for at studieprogrammet helhetlig kuttet halvveis gjennom løpet, og så lenge dette står uavklart fremstår disse linjene som mer risikable og mindre attraktive alternativer. Da er det fare for at vi ser større emigrasjon fra disse linjene ved skolestart, og slik vil forslagene i praksis dels ha trådt i kraft før politisk vedtak er fattet.

Det står skrevet på fylkeskommunens nettside med spørsmål og svar om skole- og tilbudsstrukturen at «[a]lle elever har krav på å få fullført utdanningen sin på de utdanningsprogrammene de har startet på. Det er likevel ikke sikkert at det blir på samme skole som den de startet på»,⁴ men når nærmeste skole som tilbyr disse studieprogrammene er på Gjøvik, er ikke det et godt alternativ for mange elever. Å sende elever av gårde til en ny skolehverdag seks mil unna midtveis gjennom studieløpet ville frata dem de sosiale rammene elevene har etablert seg på skolen og i nærområdet sitt. I tillegg har vi på Hadeland VGS en del elever som allerede har et stykke reisevei til Gran (fra Bjonerøa, f.eks.) som ikke ville vært tjent med halvannen times reise til Gjøvik på toppen av dette. På IFK-nettsiden nevnes hybel som et alternativ, men det å flytte for seg selv er en stor omstilling å håndtere samtidig som eleven må finne sin plass i en ny og allerede etablert sosial sfære. Bosatt langt borte fra familie og vennene hjemme kan særlig sårbare elever i verste fall ende opp med å isolere seg sosialt.

Avslutningsvis

Et eventuelt politisk vedtak om nedlegging av Hadeland VGS' studieprogrammer må settes på vent til Gran kommunes fylkestilhørighet er avklart. Om dette ikke er mulig, må vi i det aller minste kunne trygge de elevene som velger seg inn på musikk- eller medielinjen at de får fullføre sitt løp ved skolen under en gradvis utfasing.

⁴ [Spørsmål og svar](#), Innlandet fylkeskommune, under 'Elever og Undervisning'

Mvh

Utdanningsforbundets klubb
på Hadeland VGS
v/ arbeidsplasslitsvalgt Bjarte Blindheim Mo